

ปทุมมา (*Curcuma sparganifolia* 'Patumrat' x *C. alismatifolia*)

พันธุ์เชียงรายพีพี 5

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล กรมวิชาการเกษตร
ที่อยู่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10900
โทรศัพท์ 081-3730-948

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ปทุมมาพันธุ์เชียงรายพีพี 5 ได้มาจากการผสมพืชสกุลขมิ้น (*Curcuma*) สองชนิดระหว่าง ปทุมรัตน์ (*Curcuma sparganifolia* 'Patumrat') พันธุ์แม่ กับปทุมมา *C. alismatifolia* พันธุ์พ่อ โดยศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร ได้ผสมพันธุ์พีพีดังกล่าวในปี พ.ศ. 2538-2541 และในปี พ.ศ. 2545-2547 ได้คัดเลือกต้นลูกผสมข้ามชนิดที่มีลักษณะดีและสวยงามจึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า เชียงรายพีพี 5

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ชื่อไทย ปทุมมา (ลูกผสม) ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Curcuma sparganifolia</i> 'Patumrat' x <i>C. alismatifolia</i> วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ล้มลุก
ราก/หัว	ระบบรากฝอย (fibrous roots system) รากสะสมอาหาร (storage root) มีลักษณะบวมพองออกเป็นตุ่มที่ปลายราก ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร เหง้า (rhizome) หรือหัวมีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในหัวสีครีม เป็นลำต้นใต้ดินที่เจริญในแนวระนาบขนานไปกับพื้นดินสั้น ๆ มีข้อและปล้องชัดเจน แตกแขนงออกเป็นกระจุกตามตาข้างของเหง้าเดิม ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร เส้นผ่านศูนย์กลางเหง้า 1.5 - 2.0 เซนติเมตร
ต้น	ลำต้นเหนือดินเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) เกิดจากกาบใบที่อัดกันแน่น ความสูงต้นวัดจากโคนต้นถึงระดับปลายพุ่มใบ 30 - 44 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 56 - 68 เซนติเมตร
ใบ	ใบเดี่ยว รูปรีแคบ มี 2 - 4 ใบ กว้าง 5 - 6 เซนติเมตร ยาว 27 - 34 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย เส้นกลางใบสีเขียว โคนกาบใบสีน้ำตาลแดง
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอก แบบช่อเชิงลดแน่น (compact spike) ลักษณะเป็นทรงกระบอกสั้น ก้านช่อดอกแทงออกจากกลางลำต้นเทียม ความยาวช่อดอก 33 - 39 เซนติเมตร ความยาวช่วงดอก 8 - 9.5 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 6 - 6.5 เซนติเมตร ใบประดับ (bract) ส่วนล่าง รูปกลม ปลายมน สีขาว ปลายสีเขียว บริเวณส่วนล่างเป็นริ้วสีเขียว มีจำนวน 5 - 11 ใบ ใบประดับส่วนบนรูปขอบขนาน ปลายแหลม สีขาวทั้งหมด มีจำนวน 10 - 15 ใบ ดอกจริงขนาดเล็กอยู่ในซอกใบประดับส่วนล่าง กว้างประมาณ 0.8 เซนติเมตร ยาว 2.0 - 2.4 เซนติเมตร สีขาวแต่มีสีม่วง กลีบปากสีม่วงอ่อน สันปากสีแดงและสีเหลือง เส้นผ่านศูนย์กลางก้านช่อดอก 0.3 - 0.5 เซนติเมตร
ผล/เมล็ด	ไม่มี (ดอกเป็นหมัน ไม่ติดผล)
ลักษณะอื่น ๆ	1. อายุปลูกถึงให้ดอก 2 เดือน

2. เริ่มแทงช่อดอกเมื่อมีใบ 2 - 3 ใบ
3. ก้านช่อดอกเล็ก แต่ตรง แข็งแรง เหมาะสำหรับเป็นไม้กระถาง และไม้ตัดดอก
4. การแตกหน่อใหม่เฉลี่ย 2 - 3 หน่อ/กอ
5. อายุปักแจกันนานประมาณ 10 วัน และไม้กระถางนาน 2 - 4 สัปดาห์ หลังออกดอก

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่พีพี 5